

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VI.30.397/2021/5.

A tanács tagjai:

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Cseh Attila előadó bíró

Dr. Farkas Attila bíró

A felperesek:

... I. rendű

... II. rendű

A felperesek képviselője:

Dr. Ravasz László ügyvéd I-II. rendű

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

Pulay Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Pulay Gábor ügyvéd)

A per tárgya:

Szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

I. rendű és II. rendű felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Győri Ítéltábla Pf.I.20.062/2021/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Székesfehérvári Törvényszék 26.P.20.408/2018/21.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű és a II. rendű felperest, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessen meg az alperes részére 200.000 (kétszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek ingatlanvásárlás céljából kölcsönt kívántak felvenni, emiatt számlavezető bankjukhoz, az alpereshez fordultak. Az alperes ügyintézője kalkulációt készített a forintkölcsön felvétele esetén jelentkező törlesztőrészletről, amely kb. kétszerese volt a bemutatott svájci frank (CHF) alapú termék törlesztőrészletének. A felperesek a svájci frank alapú kölcsönt kívánták igénybe venni.

[2] Az ezzel kapcsolatos ügyintézés során, 2007. november 26-án a felperesek aláírták a „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” elnevezésű iratot, ami az alábbiakat tartalmazta:

„Felhívjuk a figyelmét arra, hogy a devizában történő finanszírozás választásával Ön élvezheti a választott deviza piacának előnyeit, ugyanakkor viseli annak kockázatait is. A kölcsönszerződés megkötésével Ön tudomásul veszi, hogy a Bank a folyósított kölcsönösszeget, a választott devizanemben tartja nyilván, és Ön arra vállal kötelezettséget, hogy a kölcsönt az Ön által választott külföldi devizában fizeti vissza.

Tekintettel arra, hogy a forint és az ön által szerződés szerint választott idegen deviza átváltási aránya – árfolyam – a napi piaci mozgások hatására változhat, felhívjuk figyelmét, hogy egy esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés Önnek előre nem látható, és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat.

E finanszírozás előnye, hogy amint a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben esik az árfolyama, úgy csökken a finanszírozás Ft „ellenértéke”: vagyis a tőkeösszeg és kamatai visszafizetését szolgáló törlesztő részleteket fedező deviza megvásárlása kevesebbe kerül Önnek, ahhoz kevesebb Ft szükséges – tehát ebben az esetben a teher csekélyebb, és ez azt a helyzetet is eredményezheti, hogy Önnek kevesebbet kell visszafizetnie, mint amennyi a kölcsön / hitelszerződés megkötésekor kiszámított Ft ellenérték alapján elvárt volt.

Fordított esetben, ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyama, úgy növekedik a finanszírozás „ellenértéke”: a tőkeösszeg és kamatainak (törlesztő részleteinek) megfizetéséhez ebben az esetben magasabb Ft összeg szükséges – tehát ebben az esetben a felvett devizahitel visszafizetéséhez több forintot kell – a megfelelő devizanemre átváltva felhasználnia.

A hitel kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alakuló elszámoló árak (LIBOR, EURIBOR) határozzák meg. A kamatláb rendszeres időközönként – a megállapodott kamatperiódusoknak megfelelően – változik és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz fog igazodni. Egy kamatperiódus alatt, tehát egyik határidőtől a következőig, a kamatláb változatlan marad annak ellenére is, ha a piaci viszonyokban változás következik be.

A kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől és teljesen más tendenciát követhet.

Ennek következtében nem tudunk felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt, az Önnél adott esetben bekövetkező többletterhet átvállaljuk, különösen nem vállalunk kötelezettséget arra, hogy tájékoztassuk önt egy esetlegesen bekövetkező kedvezőtlen változásról, így Önön múlik ennek megfelelően - a változások követése és az, ha ez alapján bárminemű intézkedést tegyen. Természetesen ez nem vonatkozik a Bank üzleti évenként kötelező tájékoztatási kötelezettségének teljesítésre.

A kölcsönszerződésen Ön az aláírásával igazolja, hogy ennek a finanszírozásnál a kockázatairól világos tájékoztatást kapott, a kockázati összetevőket ismeri, és a hitelt ennek ismeretében is fel kívánja venni.”

[3] Ezt a tájékoztatót a felperesek a szerződéskötés napján, 2007. december 18-án ismételten megkapták és aláírták.

[4] Az alperesi hitelügyintézők tájékoztatták az ügyfeleket arról, hogy a svájci frank árfolyamához igazodik a törlesztőrészlet. A változás mértékéről tájékoztatást nem adtak, de hangsúlyozták, hogy az lehet pozitív, illetve negatív irányú is.

[5] A felek által 2007. december 18-án megkötött kölcsönszerződés (a továbbiakban: szerződés) VII.2 pontja tartalmazta az ún. „CHF-klauzulát”, amely szerint:

„Az Adós kifejezetten nyilatkozik, hogy a banki felvilágosítást, mely szerint a jelen kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, megértette és ezen információ tudatában is igénybe kívánja venni az e szerződésben meghatározott kölcsönösszeget, illetve igényli a CHF nyilvántartást.”

[6] A szerződés alapján a felperesek 57.179 CHF/7.650.000 forint kölcsönt vettek fel, CHF elszámolással.

[7] Ugyanezen a napon a felek között jelzálogszerződés is létrejött, továbbá dr. Szabó László székesfehérvári közjegyző előtt tartozáselismerő nyilatkozatot is aláírtak.

[8] A felperesek a törlesztési kötelezettségüknek egy idő után nem tudtak eleget tenni, ezért a szerződés felmondásra került. A 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolás megtörtént, a tisztességtelenül felszámított összeg 5.728,80 CHF volt. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[9] A felperesek módosított keresetükben elsődlegesen a szerződés érvénytelenségének megállapítását, ennek jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását kérték annak megállapításával, hogy nincs tartozásuk az alperes felé. Ezzel összefüggésben arra hivatkoztak, hogy az alperesi ügyintéző tájékoztatása szerint a deviza alapú kölcsönszerződésnek sokkal alacsonyabb a kamata, és hosszabb távon is sokkal előnyösebb az összköltség tekintetében is, mint a forintkölcsön. Ezért a kedvezőbb kamatmértékért cserébe vállalták az árfolyamkockázatot, mely a szerződés lényegi eleme, így főszolgáltatásnak minősül. Állításuk szerint az alperes azt vállalta, hogy a futamidő végéig egy megfizethető, stabilan törleszthető kölcsönhöz fognak jutni, amelynek alacsonyabb a törlesztőrészlete, mint a forintkölcsöné. E körben hivatkoztak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 277. § (1) bekezdés a) - c) pontjára, 207. § (1) és (2) bekezdésére, valamint 226. § (1) bekezdésére.

[10] A felperesek állították, a szerződés megkötését megelőzően nem kaptak tájékoztatást arról, hogy a deviza alapú főszolgáltatás milyen hatással lesz a törlesztőrészletekre, illetve, hogy az alperes mindvégig tudja-e biztosítani a futamidő végéig az egyébként általa elfogadott célt, azaz azt, hogy ők törlesztési kötelezettségüknek rendben, a forintkölcsönnél alacsonyabb törlesztőrészlet mellett tudjanak eleget tenni. E szerződési cél nem valósult meg, a szerződésből eredő kötelezettség teljesíthetetlen az irreálisan magas törlesztőrészletek miatt.

[11] Kiemelték, hogy az alperes az hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) bekezdése alapján tájékoztatni lett volna köteles őket a kölcsönrel kapcsolatos kockázatokról. Ebben a körben hivatkoztak a 93/13/EGK irányelvre (a továbbiakban: Irányelv), illetve az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) eseti döntéseire (C-51/17, C-126/16, C-186/16) azzal, hogy a tájékoztatás elmaradása az rPtk. 209. § (4) bekezdése és 209/A. §-a alapján a szerződés érvénytelenségét okozza.

[12] A felperesek másodlagos kereseti kérelmükben annak megállapítását kérték, hogy a szerződésből eredő szolgáltatások lehetetlenültek, a szerződés 2010. március 31-én megszűnt, így a tartozás alól szabadultak.

[13] E körben hivatkoztak arra, hogy a szerződés megkötését követően következett be az annak teljesítését befolyásoló gazdasági válság. Az árfolyamok, kamatok drasztikus változása miatt az általuk állított eredeti szerződési cél biztosítása részükre megvalósíthatatlanná vált, emiatt a továbbiakban nem volt elvárható tőlük a teljesítés. Az alperes az általa végzett hitelbírálat alapján jutott téves következtetésre abban a körben, hogy törlesztési kötelezettségüknek ők eleget tudnak-e tenni a futamidő végéig. A lehetetlenülés időpontjaként 2010. március 31-ét jelölték meg, mert szerintük a kölcsön törlesztőrészlete ekkor érte el a forintkölcsönökét, így ettől az időponttól kezdve fizikailag lehetetlenült a teljesítés. Hivatkoztak érdekbeli lehetetlenülésre is, mivel az alperes nem tett eleget a deviza alapú szolgáltatásból eredő kötelezettségének, így tőlük az alperesnek felróható okból nem várható el a további törlesztés.

[14] Harmadlagos keresetükben az alperes eredeti állapot helyreállítására történő kötelezését kérték azzal a megállapítással, hogy kölcsöntartozásuk az alperes felé nem áll fenn.

[15] Arra hivatkoztak, hogy a jogviszony kettős, tartalmaz egy kölcsönjogviszonyt és egy deviza alapú, az adóst carry trade pozícióba helyező főszolgáltatást tartalmazó ügyletet. Az alperesi magatartásból, illetve mulasztásból (tájékoztatási kötelezettség elmulasztása, illetőleg a szerződéses vállalások nem teljesítése) levezethető, hogy az alperes szerződést szegett, hibásan teljesített, ebből fakadóan kérhetik káruk megtérítését, mely abból adódik, hogy lényegesen nagyobb törlesztőrészletet kellett fizetniük, mintha az alperes eleget tett volna szerződéses kötelezettségének. Álláspontjuk szerint az rPtk. 355. § (1) bekezdés alapján kártérítés címén az eredeti állapot helyreállítására is lehetőség van.

[16] Az alperes érdemi ellenkérelme valamennyi kereset elutasítására irányult. Vitatta, hogy olyan garanciát vállalt volna, miszerint a felperesek a kölcsön futamideje alatt mindvégig a forintkölcsönöknél alacsonyabb törlesztőrészletet fognak fizetni. Hangsúlyozta, a szerződés tartalmát annak rendelkezéseiből lehet meghatározni, a felperesek által állított cél a szerződésből nem következik.

Az első- és másodfokú ítélet

[17] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[18] Határozata indokolásában az rPtk. 205. § (1) és (2) bekezdésére utalással kiemelte, hogy a szerződésből a felperesek által állított feltételek, megállapodások az rPtk. 207. § (1) bekezdésében foglalt értelmezési szabály alkalmazásával sem olvashatóak ki. A perben a felperesek nem igazolták, hogy a keresetük alapjaként hivatkozott feltételeket az alperessel közölték volna.

[19] Azáltal, hogy a szerződésnek a felperesek által állított értelmezés nem tulajdonítható, alperesi szerződésszegés sem jöhet szóba, sem az rPtk. 205. § (3) bekezdésének, sem a 277. § (5) bekezdésének megsértése okán.

[20] A másodlagos keresettel kapcsolatban az elsőfokú bíróság bizonyítatlanság okán ítélte alaptalannak azt a hivatkozást, miszerint a gazdasági lehetetlenülés az alperesnek felróható okból következett be. Kiemelte: a svájci frank árfolyamának a forinttal szembeni kedvezőtlen változása nem az alperes miatt következett be, így a felperesek törlesztési kötelezettségének elnehezülése nem az alperes tevékenységének tudható be.

[21] Az alperes által nyújtott, külön okiratba foglalt tájékoztatásból az elsőfokú bíróság szerint az átlagosan tájékozott fogyasztó számára egyértelműen felismerhető kellett legyen, hogy a kölcsönterméknek árfolyamkockázata van, amit a kölcsönvevő korlát nélkül viselni köteles.

[22] Az elsőfokú bíróság a hitelbírálattal kapcsolatos felperesi hivatkozást is alaptalannak ítélte.

[23] Kiemelte azt is, az EUB C-51/17. számú döntése sem támaszt olyan követelményt a tájékoztatás megfelelősége terén, hogy ahhoz számítások bemutatása, konkrét adatok közlése lenne elengedhetetlenül szükséges.

[24] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság – a Kúria Gfv.VII.30.250/2020/4. számú végzésével elrendelt megismételt fellebbezési eljárásban hozott – jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[25] Indokolása szerint az elsőfokú bíróság az rPp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő, okszerű mérlegelés útján megállapított tényállásból helytálló jogi következtetést levonva foglalt állást a felek között létrejött szerződés tartalmát illetően. Nem volt megállapítható olyan tartalmú szerződés létrejötte, amelyben az alperes azt vállalta volna, hogy a kölcsönszerződés futamidejének végéig a forintkölcsönök törlesztő részletéhez képest alacsonyabb, de mindenképpen a felperesek jövedelmének terhelhetőségi szintjét el nem érő havi összegű törlesztő részletek felperesek általi teljesítése fejében nyújtja a szerződésben meghatározott összegű kölcsönszolgáltatást. A felperesek által állított tartalmú megállapodás létrejöttét a szerződéssel kapcsolatosan keletkezett okiratok (kölcsönszerződés, a kockázatfeltáró nyilatkozat) rPtk. 207. § (1) és (2) bekezdése szerinti értelmezése, illetve a meghallgatott tanúk vallomása sem támasztotta alá.

[26] A másodfokú bíróság kiemelte azt is, hogy a felperesek által hivatkozott rPtk. 277. § (1) bekezdése értelmében a szerződéseket tartalmuknak megfelelően kell teljesíteni. Az (1) bekezdés c) pontja értelmében a szolgáltatásnak azon – jogosult által meghatározott – célra kell alkalmasnak lennie, amelybe a kötelezett beleegyezett. Ilyen irányú szerződéses tartalomhiányában, az alperesnek nem volt olyan szerződéses kötelezettsége, hogy a szerződés futamidejének végéig a forintkölsönök törlesztő részletéhez képest alacsonyabb havi összegű törlesztő részleteket biztosítson.

[27] Tévesnek minősítette azt a felperesi érvelést, hogy az rPtk. 277. §-a és 226. § (1) bekezdése – tehát a jogszabály rendelkezése – folytán, a felek ezirányú kölcsönös, egybehangzó akaratának kinyilvánítása nélkül is a felperesek által állított tartalommal vált volna az alperes a szolgáltatásnyújtásra kötelessé.

[28] Úgy ítélte meg, hogy a felperesek részére két ízben átadott, általuk mindkétszer aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat, továbbá a szerződés VII. pontjának ún. CHF klauzulája egyértelműen igazolja, hogy a felperesek által hivatkozottakkal ellentétben az egyedi szerződés érthető, egyértelmű tartalmát képezik a devizakonstrukciót keletkeztető szerződéses kikötések, melyek eredményeképpen a kölcsön folyósítására és törlesztésére a deviza alapú elszámolás szabályai alkalmazandóak, a kölcsönfelvevő idegen devizában adósodik el, az árfolyamváztozásból eredő többletterheket a felpereseknek kell viselniük.

[29] A másodfokú bíróság kiemelte: a felek közötti szerződéses tartalom körében való állásfoglalást követően volt lehetőség a felperesi kereset érdemi elbírálására, azaz annak megítélésére, hogy – az adott szerződés tartalmához viszonyítottan – az elsődlegesen az érvénytelenségre, másodlagosan a lehetetlenülésre, míg harmadlagosan az alperesi szerződésszegésre hivatkozással előterjesztett kereseti kérelem megalapozott-e.

[30] A szerződés érvénytelenségére alapított kérelem körében a felperesek elsődlegesen arra hivatkoztak, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelensége folytán az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése értelmében a szerződés semmis. Ezzel kapcsolatosan a másodfokú bíróság rámutatott: amennyiben a pénzügyi intézmény az rPtk. 205. § (3) bekezdése, az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdés a) pontja szerinti tájékoztatási kötelezettségének nem, illetve nem megfelelő tartalommal tesz eleget, és ezáltal az árfolyamváztozás kockázatát a felperesre terhelő szerződéses kikötés a fogyasztó számára nem minősül világosnak és érthetőnek, úgy az rPtk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdésében foglaltak ellenére – bár főszolgáltatást meghatározó rendelkezésnek minősül –, helye van a kikötés tisztességtelensége érdemi vizsgálatának.

[31] Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés érvénytelenségének vizsgálata – az árfolyamkockázatról való megfelelő tájékoztatás alaki és tartalmi kritériumai – körében a 6/2013. PJE és a 2/2014. PJE határozatokban foglaltakon túl a másodfokú bíróság figyelemmel volt az EUB C-51/17., C-186/16., C-76/2010., C-227/18. számú határozataiban kifejtettekre.

[32] A szerződés VII. pontjában, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozatban nyújtott tájékoztatás együttes értékelésével hangsúlyozta, hogy az alperes a kockázatfeltáró nyilatkozatban felhívta a figyelmet arra, hogy a svájci frank árfolyama a napi piaci mozgások hatására változhat, ez pedig kedvezőtlen irányú változás esetén a fogyasztó számára előre nem látható, és előre ki nem számítható többletköltségeket okozhat. A tájékoztató tartalmazta, hogy amennyiben a forint árfolyama gyengül, a tőke és a kamatainak (a törlesztőrészleteknek) megfizetéséhez magasabb forint összeg szükséges, továbbá kitért a devizakamatok – forint kamatszintjétől többnyire különböző – változásának lehetőségére is. A szerződés VII. pontja pedig felhívta a fogyasztó figyelmét a forint/deviza árfolyama piaci mozgásából adódó kockázat jelentős mértékére, világos tájékoztatást adva arról, hogy az adósnak jelentős kockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik. A jelentős mértékű kockázat, illetve a jelentős árfolyamváltozás lehetősége mindenképpen magában hordozza és kifejezi az árfolyam számottevő mértékű, ebből adódóan a költségek többszörösére emelkedésének jelentését is.

[33] Kiemelte, hogy a felperesek a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt tájékoztatót több mint három héttel a szerződés megkötése előtt megismerték, a szerződéskötést jóval megelőző tájékoztatás – az EUB C-51/17. számú ítélet 76. pontjának megfelelően – kétséget kizáróan tényleges lehetőséget biztosított arra, hogy a szerződés összes feltételét megismerhessék.

[34] A tájékoztatás alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a másodfokú bíróság álláspontja szerint alappal nem gondolhatta, hogy a kockázat nem valós, vagy az legfeljebb korlátozott mértékben, legfeljebb a havi jövedelmük terhelhetőségi szintjéig terhelné őket. Ilyen körülményekre a tájékoztatás egyáltalán nem utalt.

[35] A másodfokú bíróság rámutatott: nem nyert bizonyítást az a felperesi hivatkozás, hogy az alperes alkalmazottai az írásba foglalttól eltérően csak 5-10 %-os – tehát korlátozott mértékű – lehetséges törlesztőrészlet-növekedésről adtak volna tájékoztatást részükre.

[36] Nem tartotta helytállónak azt sem, hogy az alperes által lefolytatott hitelbírálat eredményeképpen alappal gondolhatták, miszerint mindenkori jövedelmük fedezi a vállalt árfolyamkockázat lehetséges következményeit. Az alperes a hitelbírálat keretei között a szerződéskötési folyamat során feltárt körülmények alapján azt vizsgálta, hogy az adósok részéről az akkor fennálló feltételek és előrelátható esetleges körülményváltozások mellett biztosított-e a kölcsön megtérülése, nem pedig azt, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban is jelzett esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozások előre nem látható és ki nem számítható többletköltség-következményei nem haladhatják-e meg a felperesek majdani teljesítőképességét. Éppen erre tekintettel hárította át az árfolyamváltozás kockázatát a pénzügyi intézet az adósokra.

[37] Mindezek alapján úgy foglalt állást, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatást tartalmazó szerződéses kikötés megfelelt a világosság és közérthetőség kívánalmainak. A tájékoztatás szükséges és egyben elegendő mértékben kiterjedt az árfolyamkockázat alapvető közgazdasági összefüggéseire is, elegendő információval szolgált ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntést hozhassanak arról, hogy a

szerződéskötéskor kedvező kamatfeltételek ellenében felelősséggel vállalják az árfolyam-változásból eredő kockázat viselését. Erre tekintettel a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztókra telepítő rendelkezésnek – mint a főszolgáltatás körébe tartozó rendelkezésnek – a tisztességtelensége a perbeli esetben érdemben nem vizsgálható.

[38] A másodlagos – a teljesítés lehetetlenülésének, ekként az rPtk. 312. § (3) bekezdése alapján a szerződés megszűnésének megállapítására irányuló – keresettel összefüggésben a másodfokú bíróság emlékeztetett az elsődleges kereset alapjaként a felperesek által tévesen hivatkozott alapvetésre, amelynek aaptalansága miatt nem vezethető le az alperes felperesek által állított kötelezettsége. Hangsúlyozta továbbá, hogy a szerződés felperesi teljesítésének fizikai okból való lehetetlenülése – tekintettel arra, hogy annak tárgya pénz, tehát fajlagos szolgáltatás – nem állapítható meg. Az a felperesi hivatkozás pedig, hogy a felvett kölcsönt a teljesítőképességük hiányára tekintettel nem tudják visszafizetni, nyilvánvalóan nem volt alkalmas sem az érdekbeli, sem a gazdasági lehetetlenülés megalapozására akkor, amikor a teljesítőképességük okaként hivatkozott körülményről (az árfolyamváltozás bekövetkeztének lehetőségéről, annak következményeiről) mind a szerződéskötést megelőzően, mind a szerződéskötéskor kifejezett, a lehetséges gazdasági következményekre is kiterjedő, átlátható, világos, és érthető tájékoztatást kaptak, annak kockázatát kifejezetten vállalták.

[39] A másodfokú bíróság a kifejtettekre – a szerződésnek a felperesek által állítottól eltérő tartalmára – tekintettel helytállónak ítélte az elsőfokú bíróság álláspontját abban a tekintetben is, hogy az alperes terhére szerződésszegés, hibás teljesítése nem állapítható meg, ekként a harmadlagos kereseti kérelemben erre a jogcímre alapított kártérítési igény sem alapos.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[40] A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése, és sorrendben elsődleges, illetve másodlagos keresetüknek helyt adó határozat hozatala érdekében. Megsértett jogszabályhelyként az rPp. 164. § (1) bekezdését, 206. § (1) bekezdését, és az rPtk. 209/A. § (2) bekezdését jelölték meg. Utaltak a Kúria és az EUB több határozatára, kiemelték, hogy az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás tisztességtelenségének megítélése nem jogkérdés.

[41] Hivatkoztak arra, hogy az alperesnek tájékoztatnia kellett volna őket arról, hogy milyen gazdasági tényezők hatnak az árfolyamkockázatra, így például a kamatparitásra, vagy a forint árfolyamát befolyásoló egyéb gazdasági törvényszerűségekre. A PSZÁF 6/2006. (XI.7.) számú ajánlására, valamint a PSZÁF-MNB együttes ajánlására utalással hangsúlyozták a szakmai sztenderdek, ajánlások és protokollok jelentőségét a szerződésszegés elbírálása, az rPtk. 205. § (3) bekezdése szerinti eljárás során, illetve a hitelbírálat tekintetében. Mindezek hiányában megállapíthatónak tartották, hogy az átlagos fogyasztó mércéjével tekintett szerződőként az alperes által adott tájékoztatás nem volt átlátható (érthető és világos), ezért a korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési rendelkezés tisztességtelen, így a szerződés az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis.

[42] Változatlanul fenntartott álláspontjuk szerint az eljáró bíróságoknak vizsgálniuk kellett volna, hogy a perbeli szerződés kapcsán az alperes megfelelő tájékoztatást nyújtott-e a korlátlan árfolyamkockázat vállalása fejében és kompenzálására nyújtandó, a forintkölsönöknél jelentősen alacsonyabb kamat és törlesztőrészlet konkrét feltételeiről, mely szerintük a 6/2013. és a 2/2014. PJE határozatok 1. pontjai alapján is indokolt lett volna.

[43] E körben újfent utaltak a keresetük indokolásában hivatkozott fogyasztói szerződési célra.

[44] Kiemelték továbbá: egy deviza alapú kölcsönszerződésnek – ahhoz, hogy összeegyeztethető legyen a jóhiszeműség elvével – tartalmaznia kell azt is, hogy meddig terheli a fogyasztót a korlátlan árfolyamkockázat viselése, meddig kell a banknak biztosítania a forint kölcsönökhöz képest jelentősen alacsonyabb kamatot és törlesztőrészletet, továbbá, hogy milyen forint kölcsönökhöz viszonyítva, milyen mértékű kamat és törlesztőrészlet előnyt kell biztosítania. Hangsúlyozták, ezeket a perbeli szerződés utalás formájában sem tartalmazza.

[45] Kitértek arra is, ha az állapítható meg, hogy a bank nem is akarta biztosítani az említett előnyt, és a szerződésben kizárólag a korlátlan árfolyamkockázat fogyasztó általi viselése, és az egyoldalú korlátlan szerződésmódosítás lehetősége volt szabályozott, akkor a szerződés nem minősíthető deviza alapúnak. Ebben az esetben a korlátlan árfolyamkockázat fogyasztóra terhelése csak „értékállandósági kikötés”, de a kölcsön forint alapú. Ez a kikötés – mint egyoldalú kikötés – azonban nem tekinthető a főszolgáltatás körébe tartozónak, így tisztességtelensége vizsgálható, és álláspontjuk szerint megállapítható.

[46] Hangsúlyozták azt is az „érvényessé nyilvánítás” körében, hogy jogkövetkezményként továbbra és az eredeti állapot helyreállítására irányul kérelmük.

[47] Másodlagos keresetük, a lehetetlenülés körében az rPtk. 277. § (1) bekezdés a) - c) pontjaira és 312. § (1) bekezdésére utalva fenntartották az általuk állított szerződés cél szerinti alperesi szolgáltatásnak, (az ún. deviza alapú főszolgáltatásnak) a 2008/2009-ben, a gazdasági válság miatti gazdasági lehetetlenülésével kapcsolatban kifejtetteket, melyre tekintettel a szerződés jellegadó főszolgáltatását, emiatt pedig a teljes szerződés lehetetlenné válását látták megállapíthatónak.

[48] Részletesen kitértek továbbá – a 6/2013. PJE határozat III.2.d) pontjára utalással – a szerződési cél megghiúsulása miatti érdekbeli és gazdasági lehetetlenülés bekövetkeztére, melyet az rPtk. 524. § (1) bekezdésével és 525. § (1) bekezdés a) pontjával is igazoltnak tekintettek.

[49] Állították továbbá, hogy az eljáró bíróságok az rPp. 206. § (1) bekezdését sértő módon önkényes mérlegeléssel és jogértelmezéssel állapították meg, hogy a lehetetlenülés nem következett be, aminek tekintetében – erre irányuló kérelmük ellenére –, bizonyítást nem folytattak le –, ezért szerintük ítéleteik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és az rPp. 2. §-ában foglalt tisztességes eljáráshoz való jogukat is sértik.

[50] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását célozta.

A Kúria döntése és jogi indokai

[51] A felperesek felülvizsgálati kérelmének tartalmára tekintettel a Kúria előjáróban a felülvizsgálati eljárás kereteit és jogi természetét rögzíti.

[52] A felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, hanem szigorú eljárási szabályok szerinti rendkívüli perorvoslat. Tárgya a jogerős ítélet [rPp. 270. § (2) bekezdés], amelynek jogszabálysértő jellegét a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelemben – az rPp. szabályainak mindenben megfelelően előadott és indokolt – jogszabálysértések tekintetében vizsgálhatja [rPp. 275. § (2) bekezdés]. A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előzőekben meghatározott tartalmi követelményeknek [Gfv.V.30.276/2021/7., 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. pontja]. Ezért a hiányos hivatkozásokat a Kúria érdemben nem bírálja el. (Pfv.20.831/2021/8., Pfv.20.032/2022/6.).

[53] A Kúria a jogerős ítéletet a fenti felülvizsgálati keretek között vizsgálva a felülvizsgálat eredményeként azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt és érdemben vizsgálható okokból a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért a felülvizsgálati kérelem alaptalan. Előrebocsátja továbbá, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogkérdések mindegyikében már állást foglalt határozataiban, kialakult ítélkezési gyakorlatát a jelen ügyben is irányadónak tekinti, attól nem kíván eltérni.

[54] A felperesek megalapozatlanul állították az rPp. 206. § (1) bekezdésének sérelmét. Ezzel összefüggésben a Kúria kiemeli, hogy a felülvizsgálati eljárás keretében általában nem vizsgálható a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozó tényállás, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A Kúria azt vizsgálja, hogy az eljárt bíróság a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során nem jutott-e nyilvánvalóan helytelen és okszerűtlen következtetésre (Kúria Pfv.V.20.392/2021/5.). Az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetéssel lehet jutni (Kúria Gfv.VI.30.342/2021/4., BH 2013.119.II.).

[55] A Kúria – a felperesekével azonos felülvizsgálati hivatkozás kapcsán más ügyben (Gfv.VI.30.166/2021) is kifejtettekre utalva – kiemeli, ilyen konkrét, iratellenes vagy logikátlan ténymegállapításra, illetve helytelen vagy nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésre a felperesek nem hivatkoztak felülvizsgálati kérelmükben, érvelésük ebben a

körben az általánosság szintjén mozgott, így a jogerős ítéletben megállapított tényállást a felülvizsgálati eljárás során is irányadónak kellett tekinteni.

[56] Az elsődleges kereset kapcsán előadott felülvizsgálati érveléssel összefüggésben a Kúria rámutat, hogy az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény, a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás; EUB C-51/17. számú ítélet]. A kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt a kikötések tisztességtelenségén keresztül idézhetik elő a szerződés – egészének – érvénytelenségét [1/2014.PJE határozat 1. pontjához tartozó indokolás].

[57] A fentiekre figyelemmel a Kúria hangsúlyozza, hogy a felperesek felülvizsgálati kérelmükben az árfolyamkockázat jogsértő elbírálására alapított hivatkozásuk körében az rPtk. 209. §-ának sérelmét nem állították, e jogszabályhely megsértésére nem hivatkoztak. A felülvizsgálati kérelem ebben jelentkező tartalmi hiányossága a felülvizsgálati eljárás korábban ismertetett korlátaira tekintettel kizárta a felülvizsgálati kérelem e körben történő érdemi elbírálását [rPp. 272. § (2) bekezdés, 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3., 4. pontjai]. Ugyanakkor a Kúria megjegyzi, hogy az árfolyamkockázat mibenlétét és viselését szabályozó szerződéses feltétel átláthatósága tekintetében a perbelivel azonos tartalommal adott alperesi tájékoztató megfelelését korábban már több határozatában vizsgálta, és azt mind alaki, mind tartalmi érthetőség szempontjából megfelelőnek találta (Kúria Gfv.VI.30.039/2021/9., Gfv.VII.30.371/2020/7., Gfv.VII.30.220/2020/6., Pfv.I.20.125/2021/3.).

[58] Rámutat továbbá, hogy ugyanezen tájékoztató megfelelését a Kúria már megítélte a Jogegységi Panasz Tanácsa által 2021. november 22-én hozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) által kiegészített 2/2014. PJE határozat 1. pontjának tükrében is, és azt továbbra is megfelelőnek ítélte (Kúria Gfv.VI.30.226/2021/9.).

[59] A másodlagos, lehetetlenülésre alapított (valamint a felülvizsgálati kérelemben már nem érintett harmadlagos, szerződésszegésre alapított) kereseti kérelmekkel összefüggésben a Kúria több határozatában kifejtette, hogy e kérelmek hivatkozási alapja – a felperesek által állított ún. kettős szerződési cél – téves hipotézisen és a felperesek által csupán állított, de az rPp. 164. § (1) bekezdése értelmében rájuk háruló bizonyítási teher ellenére nem bizonyított fiktív tényálláson alapul. A felperesek szerint a szerződéskötési célt az alperes nem tudta az rPtk. 277. §-ának megfelelően teljesíteni, mivel a szerződés az árfolyamkockázatra tekintettel a futamidő során nem maradt a forintkölcsönhöz képest kedvezőbb számukra mint fogyasztók számára. A Kúria ezzel összefüggésben ismételten rámutat: a felek a közöttük létrejött kölcsönkötelemmel összefüggésben sem elfogadott célként, sem az alperes kötelezettség vállalásaként – valójában a felperesek teljesítésének korlátjaként – nem határoztak meg a felperesek által állított tartalmat, az adósoknak a futamidő teljes idejére a forintkölcsönök törlesztőrészletei mértékét meg nem haladó fizetési kötelezettséget. Ezzel összefüggésben téves a felpereseknek a 6/2013. PJE és a 2/2014. PJE határozatokkal összefüggő valamennyi hivatkozása, és emiatt megalapozatlan az abból levezetett minden további következtetése is (Kúria Gfv.VI.30.149/2021/7.).

[60] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[61] 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 209. §

1952. évi III. törvény (rPp.) 164. § (1) bekezdés, 206. § (1) bekezdés

6/2013. PJE határozat, 2/2014. PJE határozat

Jpe I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat

A döntés elvi tartalma

[62] Érdemben nem vizsgálható a felülvizsgálati eljárásban az árfolyamkockázat mibenlétét és viselését szabályozó szerződési feltétel átláthatósága, ha a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nem hivatkozik a törvényben előírt, kellő tartalommal az adott kikötés tisztességtelenségére.

Záró rész

[63] A felperesek felülvizsgálati kérelme eredménytelennek bizonyult, ezért az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 78. § (1) bekezdés alapján kötelesek az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amelynek mértékét a Kúria a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés, és (5)-(6) bekezdése alapján, a felülvizsgálati pertárgyérték, az alperesi jogi képviselő által kifejtett tevékenység figyelembevételével, mérlegeléssel, az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében foglaltakra tekintettel áfa nélküli összegben állapította meg.

[64] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően a felperesek kérelmére tárgyaláson bírálta el.

[65] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. május 24.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Cseh Attila s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró

hitelélül:

A kiadmány

S.K.

bíróági ügyintéző